

Музейно-меморіальний музей О.О.Осиповкіна

*Лауреати обласної премії
у сфері образотворчого мистецтва
та мистецтвознавства
імені Олександра Осиповкіна*

Трафичні мініатюри

**Миколи
Прокопенка**

**Прокопенко
Микола
Миколайович**

Народний художник України

Мініатюрна графіка Миколи Прокопенка

«Творець неповторного художнього стилю, який надзвичайно яскраво виражає українську ментальність, він же - художник-реставратор, який відроджує національні святині і шедеври світового мистецтва, «людина-мотор» - який працює постійно в шаленому ритмі... В своїй творчості художник з одного боку – опирається на народне українське мистецтво, з іншого – використовує досягнення класичного авангарду... Його роботами однаково захоплюються і мистецтвознавець з Парижа Жан-Люк Ріго, і мексиканський композитор Мануель Мора, який вважає живопис Прокопенка справжнім дивом», - так оцінює творчість народного художника України Миколи Прокопенка у вступній статті до каталогу творів художника мистецтвознавець, старший науковий співробітник Одеського музею західного та східного мистецтва Ірина Тімохова.

Микола Миколайович Прокопенко народився 17 серпня 1945 року в с. Лиманське Одеської області. Закінчив Одеське художнє училище імені М. Б. Грекова (1971) та Київський художній інститут, нині Національна академія образотворчого мистецтва та архітектури (1977).

Народний художник України (2015). Член Національних Спілок художників та театральних діячів України. Академік Міжнародної Академії мистецтв і літератури «Фат'ян», Академік Міжнародної Єкатерининської Академії мистецтв і Магістр живопису Асоціації "Freundschaft-Brucke" Gloria E.V. (Німеччина), Почесний громадянин міста Чорноморська Одеської області та міста Очаків Миколаївської області. Лауреат Кіровоградської обласної премії у сфері образотворчого мистецтва та мистецтвознавства імені Олександра Осмьоркіна в номінації «новітні спрямування» (2018).

Живописець, графік, книжковий графік-ілюстратор, художник-реставратор станкового, темперного, олійного і монументального живопису, художник-декоратор. Учасник всесоюзних, республіканських, всеукраїнських, міжнародних, зарубіжних виставок, з них понад сто персональних. Лауреат, дипломант і призер міжнародних, всеукраїнських та регіональних виставок, а також міжнародних бісенале і трісенале графіки та книжкової ілюстрації друкованих і рукописних книг.

Твори Миколи Прокопенка зберігаються в музейних і галерейних колекціях, фондах національних бібліотек та приватних зібраннях багатьох країн світу, в тому числі і в Україні, зокрема, в Кропивницькому - обласному художньому музеї, нині музей мистецтв, художньо-меморіальному музеї О.О.Осмьоркіна та галереї «Єлисаветград», де, до речі, в 2017 році відбулася перша персональна виставка художника в нашому степовому краї. Тоді ж Микола Прокопенко відвідав наш музей, а в наступному році, за сприяння власника галереї «Єлисаветград» Миколи Цуканова, передав до музейної колекції авторські твори – понад п'ятдесят графічних мініатюр 1985-1998 років.

Виконані в змішаній техніці сірим графітним та кольоровими олівцями, фломастерами, з використанням акварелі, гуаші та туші. Кожна з цих художніх перлин, розміром до 10 см по більшій стороні, є оригінальним мистецьким твором і в той же час могла б стати основою для створення повноцінної живописної композиції. Графіка та живопис Миколи Прокопенка тісно пов'язані між собою як тематично і сюжетно, так і за формальними підходами. В графіці художник залишається живописцем так само, як і в живопису графіком, часто використовуючи прийоми та способи формопередачі, характерні для обох мистецтв. Лінія, контур, декоративна площина і в той же час великі кольорові маси, насичені рельєфними об'ємами, визначають засоби створення митцем художнього простору композиції. Яскравою рисою творчості Миколи Прокопенка є монументальність та масштабність просторових рішень, яка в мініатюрних графічних композиціях виявляється так само виразно, як і в великих полотнах.

Як зазначає сам митець в інтерв'ю кропивницьким ЗМІ під час презентації персональної виставки в нашому місті: «Місія художника дуже цікава, щаслива. Направляє нас все ж таки космос... Ми знаємо тільки наслідок якогось явища природи. Себе і собі подібних ми взагалі не знаємо. Та й дерево не знаємо, і комашку якусь. Візьміть сонечко - можна скульптуру робити... Художник - це також філософія, світогляд, а творчість - його віддзеркалення. Мистецтво, творчість ніколи не бувають зрілими. Зрілим має бути сприйняття, світогляд». Саме індивідуальний світогляд, особливий погляд на все, що оточує і чим живе людина, визначають символічні образи творчості Миколи Прокопенка. Його мистецтво не можна назвати просто абстрактним. Вийшовши з потужної реалістичної школи, переживши період існування в жорстких межах «соцреалізму» і в той же час відкривши для себе епоху постімпресіонізму та модерну, він витворив свій особливий творчий підхід, який об'єднує форми нефігуративного та реалістичного мистецтва, створюючи своєрідну художню мову символів, в якій кожен умовний об'єкт виступає у формі своєрідного ієрогліфа.

«У юності, коли тільки-но відкрилася завіса, за якою від нас ховали західне мистецтво, ми накиннулися на французьких постімпресіоністів. Відтоді ж мою увагу захопив Поль Гоген своєю виразністю, пластикою, символізмом. Потім... з тих часів і донині вражає Врубель. Європа від нього «плаче», а ми якось так... Ну є та й є...», - зізнається художник.

В графічних мініатюрах знаковість мистецької мови Миколи Прокопенка, завдячуючи малій формі, часто прослідковується навіть яскравіше та ясніше, ніж в живопису. Фігури чоловіка та жінки, які доволі часто визначають домінанту його композицій, не лише окреслюють еротичні та душевні мотиви, або сексуальні відносини, а й означають практики співіснування людини та природи, людини та всесвіту.

Тому можемо бачити як їхні фігури вилітаються в грандіозні форми яблука або груші, переплітаються з корінням або вітами дерев, тануть у просторі неба. Вся ця гіперболізація просторових об'єктів наявно є пропозицією художника вирішення споконвічних людських питань: «Хто ми є?» і «Куди йдемо?» та варіаціями Біблійної теми історії Адама і Єви, в якій питання «Єви живородної» виводиться окремою лінією. Саме так це і демонструє Микола Прокопенко, говорячи про жінку: «Це для мене не натурний образ. Це символ всієї природи. Це щось космічне. Я передаю цей символ, звичайно, через пластичність».

Образ жінки займає в його роботах можливо найвизначніше місце, вона - і весна, і земля, і сонце, і небо, і та ж груша, наповнена живородними соками природи, вона улаблює і скидає з п'єдесталу, вона народжує. В його мистецькому ряду вона - Життя. «Жінка по своїй суті матеріалістка, хранителька вогнища. Вона покликана ростити та виховувати дітей, готувати їжу, прати. А чоловік - істота соціальна. Йому треба добувати. Емансипація придумана штучно, іделогічно», - говорить митець в інтерв'ю.

Можливо, саме стверджуючи ідею «жіночого матеріалізму», у всіх композиціях художника з жіночими образами він розділяє картинну площину горизонтальною лінією, умовно створюючи простір землі і неба. Його «умовна жінка» фактично прив'язана до землі. Вона біжить, стрибає, пробує злетіти, а в більшості творів вона сидить, або лежить, спостерігаючи простір, але вона є частиною Землі в планетарному сенсі. Вона - Венера Урбіньська Тиціана та іконописна Богородиця Замилування одночасно. Природні об'єкти та явища - такі як озеро, квітуче дерево, сяйво зірки, яскрава квітка - в його творах належать їй по праву, як синоніми лона, означення точки відліку реального народження життя, а небо - це те місце, якого його героїні хочуть досягнути, тому часто дивляться вгору.

Саме так неоднозначно, як своєрідне протиріччя між життям і смертю, втілене в образі жінки, розглядали в епоху бароко. Та й сам Микола Прокопенко загадує людину того романтичного часу духовного та душевного піднесення, чудернацьких експериментів на тлі швидкоплинності подій та невизначеності майбутнього. Адже крім створення власних полотен, він реставрує зразки станкового, темперного, олійного й монументального живопису, а також створює театральні декорації.

Швидше за все, звідси походить ще одна, суто предметна, так би мовити, натюрмортна тема в його роботах. Чому так би мовити? Бо це не натюрморти в класичному вигляді, а знову таки набір символів та знаків, наявних і прихованих сенсів, якими так рясніє минула історія України доби козаччини та до просвітницької Європи. Тож не дивно, що творчість Миколи Прокопенка в сучасну епоху постмодернізму трактують як українське необароко, визначаючи це поняття не лише за зовнішніми формальними ознаками творів, а й за особистою філософією автора, в якій елементи середньовічних культур змішуються з сучасністю, органічно народжуючи особливу стилістичну мову Миколи Прокопенка.

Прокопенко Николай Николаевич

Родился 17 августа 1945 года в с. Лиманское Одесской области.

Живописец, график, книжный график-иллюстратор.

Живет и работает в городе Одессе.

Народный художник Украины (2015). Член Национального Союза художников Украины. Член Национального Союза театральных деятелей Украины. Закончил Одесское государственное художественное училище им. М.Б.Грекова (1971) и Киевский государственный художественный институт, сейчас Национальная академия изобразительного искусства и архитектуры (1977).

Лауреат Кировоградской областной премии в сфере изобразительного искусства и искусствоведения имени Александра Осмеркина в номинации «новейшие направления» (2018). Участник всесоюзных, всеукраинских, международных и региональных выставок.

Произведения есть в музейных и галерейных коллекциях, фондах национальных библиотек и частных собраниях многих стран мира. Творчество отличается яркий индивидуальный художественный почерк, основанный на традициях барочной пластики украинского модерна, символике народного искусства и авангардных поисков художников Европы 20-го века. Энергия его произведений поражает, художественные образы заставляют задуматься над философией жизни

Народный художник Украины Микола Прокопенко дарит каталог своих творів директору музею Віті Черновій. 2017р.

Prokopenko Mykola Mykolaiovych

Born on August 17, 1945 in the village of Lymanske, Odesa oblast. A painter, graphic artist, book illustrator. Lives and works in Odesa. People's Artist of Ukraine (2015). A member of the National Union of Artists of Ukraine, of the National Union of Theatre Workers of Ukraine. Graduated from Odesa State Art College name after M.B.Hrekov (1971) and Kyiv State Art Institute, now the National Academy of Visual Arts and Architecture (1977). A laureate of the Regional Award in fine arts and study of art named after Olexandr Osmerkin in the nomination "modern tendencies". A participant of All-Union, the national, international, and regional exhibitions. The works are kept in the museum and galleries collections, funds of the national libraries, and private collections all over the world. His works are characterized by a bright personal artistic style that is based on traditions of Baroque plastics of Ukrainian Art Nouveau, symbols of folk art, and avant-garde searches of the Europe an artists in the 20th century. His works impress with their energy. Artistic characters make you explore the philosophy of the meaning of life.

Презентація персональної виставки народного художника України Миколи Прокопенка в галереї «Єлисаветград». Кропивницький, 2017р. На знімку: М.Цуканов, М.Прокопенко, А.Хворост, А.Надсєждін

*Науково-мистецьке музейне видання
«Графічні мініатюри Миколи Прокопенка»
із серії каталогів
«Лауреати обласної премії в сфері образотворчого мистецтва
та мистецтвознавства імені Олександра Осмьоркіна».*

*Премія заснована Кіровоградською обласною радою в 2005р.,
присуджується у трьох номінаціях:
«національна традиція», «новітні спрямування»,
«мистецтвознавство та історія мистецтв»,
вручається в художньо-меморіальному музеї О.О.Осмьоркіна
щорічно 8 грудня в день народження митця.*

*У виданні використані цитати з каталогу «Николай Прокопенко»
(Київ, 2006) та інтерв'ю з газет «Україна-Центр», «Народне слово»
(Кропивницький, 2017).*

*Твори з фондів художньо-меморіального музею О.О.Осмьоркіна:
Микола Прокопенко. Графічні мініатюри. 1985-1998.
Папір, змішана техніка (сірий графітний та кольорові олівці,
акварель, гуаш, туш, фломастери).*

*Автор вступної статті, упорядник, дизайн - заслужений художник України,
мистецтвознавець, провідний науковий співробітник Андрій Надєждін.
Переклад англійською мовою - головний зберігач фондів Ангеліна Самохвал.*

*Затверджено на засіданні науково-методичної ради
художньо-меморіального музею О.О.Осмьоркіна
(Протокол № 12 від 04.08. 2020р.)*

© Художньо-меморіальний музей О.О.Осмьоркіна.

Кіровоград - 2020 рік.

Наслад 50 прим.

